

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d.	12 december 2016
Commissie	Economie, Energie en Bestuur
Datum commissievergadering	21 november 2016
Onderwerp: Kadernotitie Circulaire Economie Voordracht 83	

Uw contactpersoon

M.C.A. de Zwart

AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756

zwartm@noord-holland.nl

1 december 2016

1|5

De commissie Economie, Energie en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht Kadernotitie Circulaire Economie te agenderen voor de PS-vergadering van 12 december 2016.

De voordracht is onderwerp van discussie geweest in de commissie Economie, Energie en Bestuur van 21 november 2016.

Zie onderstaand het uittreksel uit het conceptverslag van die vergadering.

7.a. Voordracht Kadernotitie Circulaire Economie

De **voorzitter** leidt het onderwerp kort in en meldt dat bij dit agendapunt gestart wordt met de nieuwe vergaderwijze. De commissie gaat in eerste instantie met elkaar in discussie en in tweede termijn kunnen vragen aan GS gesteld worden.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) is van mening dat het noodzakelijk is om de rol van de provincie en de benodigde middelen om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren, zo expliciet en concreet mogelijk te maken. Daar bestaat nog geen helder beeld over. Of hebben de andere fracties hier wel inzicht in?

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) vindt het van belang om belemmeringen weg te nemen, zodat er een gunstig milieueffect bereikt kan worden met creatief en innovatief ondernemerschap. Het bedrijfsleven moet het uiteindelijk doen, want dat wordt niet bepaald door de overheid. De overheid maakt beleid en kan ontwikkelingen stimuleren. Burgers kunnen op hun rol worden aangesproken, maar hun keuzevrijheid moet gerespecteerd worden. In de voordracht ontbreekt de actie om burgers te laten zien dat afval een herbruikbare grondstof is. De provincie kan als eigenaar/opdrachtgever de vraag naar circulaire producten en diensten en daarmee de markt positief ontwikkelen. Dat zou de belangrijkste rol kunnen zijn voor de provincie. Beleidsontwikkeling op het gebied van afvalstoffen, zoals afvalscheiding, preventie, verpakkingenbeleid en levensduur wordt vastgesteld in het landelijke afvalbeheerplan en is niet aan de provincie. Het bedrag van 700.000 euro voor een vierjarenperiode lijkt erg weinig. In het kader van het scheppen van verwachtingen is het belangrijk dat dit overeenstemt met wat haalbaar en realistisch is.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) is verontrust over het feit dat Noord-Holland samen met Zuid-Holland onderaan de lijst staat van provincies bij afvalscheiding. Wat is de ambitie van de VVD hierbij?

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) is daarom benieuwd naar de rol van de provincie en hoe de burger positief beïnvloed kan worden zonder dat het van hogerhand opgelegd wordt. Hiermee kan een win-winsituatie gecreëerd worden. Het valt op dat in zo'n ambitieus plan 'maar' 700.000 euro beschikbaar is. De vraag is of de ambitie moet worden bijgesteld of dat het beschikbare bedrag verhoogd moet worden.

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt zich af of in de aanbesteding eisen gesteld kunnen worden aan de circulariteit door de overheid c.q. provincie.

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) bevestigt dit. In de kansenkaart staan mooie voorbeelden en strategieën, maar zij is benieuwd naar de reacties uit de markt en de strategische sessies in 2017.

De heer **Klein** (CU/SGP) stelt voor om GS twee richtingen mee te geven: zich niet primair richten op zaken die in de kansenkaart met 'terugdringen' worden benoemd, maar op zaken die werkelijk circulair gemaakt kunnen worden. Daarnaast moet men zich richten op een aantal proefprojecten waarbij nieuwe verbindingen worden gelegd, zoals betere benutting van de levensduur van elektronica of duurzaam gebruik van nutriënten voor groei van planten. Deze kunnen in de vorm van een pilot uitgevoerd worden.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) sluit zich aan bij de vraag over het beperkte bedrag. Als de provincie aanjager wil zijn, dan moet hier volop worden ingezet. Zijn de andere fracties het ermee eens hierop volop in te zetten en welke projecten spreken dan het meeste aan?

Mevrouw **Kocken** (GL) verwacht dan vervolgens de vraag of hier meer geld voor vrijgemaakt moet worden. Hoort deze vraag hier ook bij of is dat geen optie voor de PvdA?

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) wil eerst antwoord ontvangen van GS op de vraag of het klopt dat het bedrag betrekking heeft op alle punten in het plan of dat er al een selectie is gemaakt. Daarna kan beoordeeld worden of er meer geld nodig is.

Mevrouw **Klaassen** (D66) constateert dat het bedrijfsleven hier een grote rol in heeft. Is het handig om gezamenlijk een intentieverklaring met de stakeholders op te stellen om een commitment vast te leggen over de te behalen doelstellingen? Dan moet er niet gefocust worden op alles gelijktijdig realiseren, maar eerst juist de grootste kansen benutten. Er moet ook gekeken worden naar hoe de producten gemaakt worden, want deze moeten herbruikbaar zijn. Dat is het startpunt en daar lijkt nog wel enige ruimte te bestaan.

De heer **Van Raan** (PvdD) ziet helaas niets terug van het zichtbaar maken van de externe kosten (een kernbegrip uit de circulaire economie), dat zijn kosten die niet in de prijs berekend zijn, maar wel bestaan. Men kan hierbij denken aan verborgen kosten of kosten die in de toekomst ontstaan. Zolang vervuilen goedkoper is dan niet vervuilen, lijkt een systeemverandering onmogelijk te zijn, dus het in beeld brengen van externe kosten is een voorwaarde om een systeemverandering tot stand te brengen.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt of de PvdD het ermee eens is dat als een systeemverandering niet meteen mogelijk is, er begonnen moet worden met stappen zetten die wel haalbaar zijn. Dat lijkt meer tot stand te brengen dan gaan zitten wachten op een systeemverandering.

De heer **Van Raan** (PvdD) is blij met de vermelding van het woord systeemverandering en dat erkend wordt dat deze nodig is. Daarom dienen de voorwaarden gecreëerd te worden waaronder deze kan plaatsvinden. Daarnaast kunnen uiteraard al stappen gezet worden, maar het echte probleem moet wel onderkend worden. De vraag aan de commissie is of aan de externe kosten aandacht besteed moet worden, omdat veel processen dan sneller gaan.

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt naar de rol van de provincie hierin.

De heer **Van Raan** (PvdD) vindt de kadernotitie een goede mogelijkheid om te beschrijven hoe men hier tegenaan kijkt, maar dan moeten wel de consequenties genomen worden. De vraag is wel wat hoe systeemverandering exacte gedefinieerd wordt.

De heer **Klein** (CU/SGP) is het eens met het voorstel om de externe kosten te berekenen en te betrekken om de systeemverandering mogelijk te maken. Welke aandachtspunten zijn belangrijk bij de uitwerking van het circulaire beleid? Kan de PvdD aangeven wat de belangrijke aandachtspunten zijn?

De heer **Van Raan** (PvdD) noemt het voorbeeld van industrieterreinen. Het was voor bedrijven gemakkelijk om op een nieuwe plek te gaan zitten vanwege de lage grondprijzen. Wanneer in de prijs van de grond een aantal zaken was verrekend, zoals het voorkomen van verloedering van het terrein, dan was de prijs heel anders geweest en waren er niet zoveel bedrijven verhuisd. Zo kunnen meer voorbeelden genoemd worden, zoals de echte prijs van melk. Met het in rekening brengen van de echte prijs kan gedrag beïnvloed worden. De notitie beschrijft drie pijlers, circulaire economie, energietransitie en duurzame mobiliteit. De PvdD wil hier nog twee pijlers aan toevoegen: de eiwittransitie en gebruiksreductie, want als het er niet is, dan hoeft het ook niet circulair te zijn. Dat zou de nota vollediger maken. Als nu 95% of 99% van de economie van de provincie

lineaire economie betreft, dan zou de beëindiging hiervan ook een pijler kunnen zijn. De huizenbouw met energiepositief bouwen ontbreekt op de kansenkaart, evenals de landbouw. Daarnaast mist men de rol van de provincie als uitvoerder. Hij kondigt aan dat volgende week een initiatiefvoorstel wordt ingediend met betrekking tot duurzame inkoop door de provincie.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vindt het onbestaanbaar dat de provincie onderaan de lijst met afvalscheiding staat en dat geldt niet alleen voor Noord- en Zuid-Holland, maar ook voor Amsterdam. De burgers moeten ook een mindsetwijziging ondergaan, want iedereen heeft daar een verantwoordelijkheid voor. De kansenkaart is een goed vertrekpunt, maar er dient te worden geconcentreerd op de sectoren waar de provincie een grote rol kan vervullen. De sector ziekenhuizen lijkt hier in eerste instantie niet voor in aanmerking te komen. Er moet worden aangesloten bij waar de winst behaald kan worden, want daardoor kunnen grote stappen gezet worden. De inleiding mag wat stilliger geformuleerd worden, want er moet vooral worden ingezet op het voorkomen van knelpunten en men moet niet gaan zitten wachten op het ontstaan hiervan. Het is wonderlijk dat de experts die het rapport hebben opgesteld, de landbouw niet hebben meegenomen, terwijl dit wel een kansrijke sector is.

De heer **Van Raan** (PvdD) vraagt of het niet meenemen van de externe kosten van de landbouw misschien de reden is voor het ontbreken van de landbouw op de kansenkaart. De kosten van landbouw zijn universeel erkend als erg hoog, dus daar kan veel bereikt worden op circulair gebied.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) weet niet of dat de reden is, maar niet alleen de kosten, maar ook de opbrengsten van de landbouw zijn heel hoog.

De heer **Van Raan** (PvdD) meldt dat dit slechts 3% van de Nederlandse economie betreft.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) is van mening dat circulaire economie behoort tot de portefeuille economie en het is vreemd dat economie niet wordt genoemd. In het BOT-overleg is gesproken over belemmerende regelgeving, maar er moet ook worden gekeken naar de infrastructuur en vraag en aanbod. Koplopers in circulaire ontwikkelingen moeten niet belemmerd worden door regelgeving en door een omgeving die er nog niet klaar voor is, maar moeten juist omarmd worden. De provincie kan zich inzetten op een betere aansluiting tussen koplopers en een omgeving die er nog niet helemaal klaar voor is en het beïnvloeden van de mentaliteit. Tijdens het BOT-overleg is gebleken dat de provincie Noord-Holland vooroploopt bij circulaire economie. Helaas was hierover bij IPO geen enkele informatie beschikbaar. Het CDA is benieuwd naar het voorstel van de PvdD ten aanzien van de inkoop door de provincie. Als conclusie wordt gesteld dat men er nu echt voor moet gaan.

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt hoe het CDA aankijkt tegen de kosten.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) gelooft echt in circulaire economie en er komt een groter budget aan.

De heer **Pieterman** (50plus) meent dat de stip op de horizon voor 2050 naar voren gehaald moet worden. Hij ziet graag een prioritering aangebracht in de zeven clusters. Hij stelt voor de clusters toerisme, voedsel en groothandel, zaden en kassenlogistiek met elkaar te verbinden en met voorrang te behandelen.

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt naar de criteria voor deze keuze.

De heer **Pieterman** (50plus) meldt dat uit de presentatie is gebleken dat met de toeristensector veel winst te behalen is, zoals het beperken van watergebruik in hotels. Afvalproducten van zaden en kassen en voedsel en groothandel kunnen benut worden voor het maken van plastic flessen.

De heer **Klein** (CU/SGP) vindt het voorkomen van waterverspilling niet echt een voorbeeld en onderdeel van circulaire economie.

De heer **Pieterman** (50plus) vindt (hergebruik van) water wel degelijk onderdeel van circulaire economie.

De heer **Klein** (CU/SGP) meent dat dan straks alles circulair genoemd kan worden. Het lijkt de voorkeur te hebben om te focussen op een paar iconische projecten en het opzetten van circulaire processen die er nog niet eerder waren.

De heer **Pieterman** (50plus) denkt hier anders over. Hij is blij met de jaarlijkse voortgangsrapportage en met het feit dat ook de provincie bij de eigen inkoop de circulaire aspecten gaat meenemen. Hij gaat ervan uit dat de provincie in voorkomende gevallen niet voor het goedkoopste product kiest, maar meer wil betalen voor duurzame producten.

De heer **Sint** (SP) vindt het budget enigszins teleurstellend. Er moet gestart worden met de grootste kanshebbers zodat het bedrag goed besteed wordt. De provincie moet een sterke regie voeren om te voorkomen dat er veel kleine projectjes gaan draaien. Indien nodig, moet het budget verhoogd worden.

Mevrouw **Kocken** (GL) vindt het budget ook te beperkt met het oog op de ambitie die in het stuk naar voren komt. Focus is noodzakelijk, maar ook een hoger budget.

Tweede termijn

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt aandacht voor meekoppelkansen en bewustwording. De overheden dienen daar gezamenlijk op in te zetten.

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) stelt dat de beleidsontwikkeling op landelijk niveau plaatsvindt, terwijl in de notitie de provincie vaak wordt genoemd in het kader van ontwikkeling van beleid. Hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar? Ziet hij kansen om inwoners op een positieve manier te betrekken? Is het bedrag van 700.000 euro realistisch met het oog op de gestelde ambities?

De heer **Klein** (CU/SGP) verzoekt de gedeputeerde te reageren op zijn eerder gestelde vraag aan de commissie.

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) constateert dat 700.000 euro is bestemd voor de uitvoering van 'de activiteiten', maar waar gaat het dan precies om?

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt naar de mogelijkheden die ontstaan wanneer het beschikbare bedrag verhoogd wordt.

De heer **Van Raan** (PvdD) stelt voor om alle fracties drie minuten extra spreektijd te verlenen voor dit belangrijke onderwerp, aangezien bijna alle fracties door hun spreektijd heen zijn.

De **voorzitter** stemt dit af met de commissie en constateert dat hier geen meerderheid voor bestaat.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vindt het belangrijk dat de portefeuille economie aanhaakt.

Gedeputeerde **Van der Hoek** is blij met alle positieve reacties. Het bedrag van 700.000 euro betreft procesgeld om zaken mogelijk te maken die bij de rol van de provincie zijn gedefinieerd, zoals het organiseren van symposia en expertsessies of het bevorderen van kennis delen om samen met het bedrijfsleven verder te komen. Met dit bedrag worden geen projecten gefinancierd, want dat is aan de fabrikanten en het bedrijfsleven. De provincie bevordert deze processen. De hoogte van het bedrag is tot stand gekomen door dit te af te stemmen met vergelijkbare trajecten. Het kan iets hoger worden, wanneer de noodzaak daarvoor blijkt uit de nadere uitwerking. De provincie komt tot een aanscherping van de doelen die vervolgens in de uitwerking worden weergegeven. Hierbij wordt aangesloten bij het Rijk, de MRA en de P4. Het Rijk start met de plannen voor de vijf sectoren en via IPO is de provincie daarbij aangehaakt. Dit is het kader en daarna wordt de discussie gestart met de fabrikanten en het bedrijfsleven. Daarna volgt de aanscherping en zal de rol van de provincie duidelijker worden. Aan de ene kant is het Rijk leidend bij de systeemverandering, maar de provincie heeft wel een rol bij het realiseren van verbindingen binnen het totale plaatje. De provincie gaat samen met de markt de mogelijkheden na van het beperken van de vraag aan de voorkant. In het kader van de systeemverandering is het van belang om reële doelen te stellen en de rolverdeling tussen de diverse overheden duidelijk te maken. De PvdD wordt verzocht om voorbeelden te geven op terreinen waar de provincie stappen zou kunnen zetten. Uiteindelijk moet men uitkomen op een intentieverklaring, nadat de dialoog met het bedrijfsleven en de industrie heeft plaatsgevonden en een aantal clusters is gekozen om op te focussen. De provincie dient niet voor bepaalde clusters te kiezen, maar in samenspraak te beoordelen welke clusters kansrijk zijn en waar dwarsverbanden kunnen worden aangegaan. Flexibiliteit in de regelgeving is een van de grote uitdagingen, want soms gaan de processen zo snel dat de regelgeving hierop achterblijft. Het circulaire aspect wordt overigens meegenomen in de Omgevingsvisie in het kader van de ruimtelijke component.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt om ook de verbinding te leggen met de portefeuille economie, want deze ontbreekt vooralsnog en het is belangrijk om deze te vermelden bij de stip op de horizon.

Gedeputeerde **Van der Hoek** is van mening dat circulaire economie ook economie betreft en het is evident dat het hierbij over de portefeuille economie gaat. Hij verzoekt het CDA om een voorstel te doen indien er een aanpassing van de tekst nodig of gewenst is. Het is primair aan het bedrijfsleven om producten te ontwikkelen die de consument aanspreken en het lijkt niet echt de rol van de provincie te zijn om de burgers via publiciteitscampagnes hierbij te betrekken. Dit komt aan de orde in de dialoog over de rollen van het bedrijfsleven en de provincie. Het is te prematuur om deze rol nu al in te vullen. Het rechtstreeks financieren van initiatieven kan plaatsvinden vanuit de innovatiefondsen die worden opgesteld.

De **voorzitter** concludeert dat de kadernotitie als bespreekpunt naar PS gaat.